BIULETYN INFORMACYJNY ZRZESZENIA PRZYJACIÓŁ SĄDÓW PRACY

CZASOPISMO POŚWIĘCONE ZAGADNIENIOM PRAWA PRACY

Rok III WARSZAWA, WRZESIEŃ 1936 R. Nr. 4—5

Sądy Pracy w czwartej kadencji ławników

Z rokiem 1936 sądy pracy wchodzą w okres IV kadencji ławników. Kadencja ławników, którzy dotychczas pełnili swe obowiązki, wygasa — na ich miejsce na przestrzeni roku 1936 stopniowo w poszczególnych sądach mają być powołani ławnicy nowi.

W tej niewątpliwie doniosłej dla sądownictwa pracy chwili, warto rozważyć, jakie znaczenie posiada sądownictwo pracy wśród istniejących urządzeń polityki społecznej.

Nie wszyscy zdajemy sobie dostatecznie wagę z istoty oddziaływań, jakie prawo wywiera na stosunki ludzkie wogóle, a na stosunki pracownicze w szczególności. A jednak jeszcze wielcy myśliciele polscy oddawna zakreślili prawu pracowniczemu olbrzymią rolę. Oto jak ujmował to zagadnienie jeden z twórców filozofji pracy w Polsce — Stanisław Brzozowski:

„Tylko człowiek, nie opierający się wobec wszechświata na niczem, prócz swej własnej pracy, prócz swego własnego życia, tylko człowiek, wysiłkiem własnym utrzymujący na danym poziomie ludzką potęgę techniczną — jest właściwym subjektem prawa. Dopóki technika i niezbędna dla utrzymania jej na danym poziomie organizacja pracy nie stały się swobodnie przyjmowanem i uznawanem prawem samych pracujących, dopóki prawo nie stało się zrębem całego ich życia psychicznego, całej obyczajowości, póki nie stało się tak pojęte prawo tem w ich życiu, w czem widzą oni dumę i piękno, postępy techniczne władają człowiekiem, narzucają się mu, lecz nie są przez niego opanowane, nie stanowią jego własności, jego swobodnego dzieła...". (Legenda Młodej Polski, 1910).

Sądownictwo pracy jest odcinkiem urządzeń polityki społecznej, na którym — jak w soczewce — odbijają się najważniejsze problemy materjalnego prawa pracy — tu też znajdują swoją ocenę pod kątem przepisów prawa i słuszności.

Sprawy te przychodzą pod osąd sądów pracy oczywiście z pewnem opóźnieniem, jednak pewna powolność rozstrzygnięć wywiera swój wpływ dobroczynny — pozwala na rozważenie każdego zagadnienia w sposób beznamiętny, dostatecznie wszechstronny, przy naświetleniu wszystkich argumentów za i przeciw i daje możność wytworzenia poglądu, który stopniowo wrasta w świadomość stosunków pracowniczych.

Doniosła rola prawotwórcza sądownictwa wogóle, na odcinku sądownictwa pracy nabiera wagi wyjątkowej. Rzadko w której dziedzinie orzecznictwo sądowe wywiera tak ważki wpływ na kształtowanie się warunków życiowych, jak w stosunkach pracy. Obok znaczenia precedensowego, z którym łączy się materjalny interes stron — łączy się z wynikiem procesów z reguły sprawę prestiżu. Wynik procesu jest śledzony z niesłabnącą uwagą nie tylko przez strony, lecz i przez organizacje zawodowe oraz przez prasę. Gdy zapada wyrok o znaczeniu precedensowem, jest on niezwłocznie podawany do wiadomości członkom organizacyj okólnikiem i publikowany w prasie zawodowej. Streszczenia rozstrzygnięć sądowych z zakresu stosunków pracy mają specjalne rubryki w prasie codziennej.

Zdajmy sobie bowiem sprawę z istoty rzeczy — orzecznictwo w sprawach pracy w ramach obowiązujących przepisów prawa wraz z praktyką zwyczajów normuje nietylko stosunki prawne — ale raczej *problemy etyki stosunków pracy* — na tym bowiem odcinku przepisy prawa i etyki społecznej w ramach naszego ustroju stanowią nierozdzielną całość.

Jakież podstawowe problemy prawa pracy trafią w najbliższym czasie przed kratki sądów pracy, stanowiąc najdonioślejsze aktualności, wymagające rozwiązania z powodu masowości odpowiednich grup spraw?

Oczywiście wyliczyć tu można tylko problemy najaktualniejsze.

A więc odbywa się na odcinku sądownictwa pracy wielka praca adaptacji Kodeksu Zobowiązań do istniejącego systemu prawnego. Wejście w życie Kodeksu Zobowiązań nasunęło szereg wątpliwości wobec istnienia ustaw szczególnych. Są wśród nich kwestje przejściowej natury, zmierzające do ustalenia, od jakiej chwili ma Kodeks Zobowiązań zastosowanie. Znacznie ważniejsze są pytania w kwestjach, które przepisy kodeksu zobowiązań, korzystniejsze aniżeli postanowienia dekretów o pracę, mają zastosowanie do pracowników, objętych dekretami. Wśród spraw tych — może najdonioślejszą jest kwestja terminu wypowiedzenia dla pracowników, którzy przepracowali ponad 10 lat — sprawa ta według naszych wiadomości znalazła się na wokandzie Sądu Najwyższego już w m. czerwcu r. b. i została już rozstrzygnięta.

Na odcinku czasu pracy i zapłaty za godziny nadliczbowe, decydujące znaczenie winna mieć ustawa wydana

z inicjatywy posła Wł. Szczepańskiego, zmierzająca do uchylenia niekorzystnej dotychczas praktyki sądownictwa w zakresie zapłaty za godziny nadliczbowe.

Pomijamy szczegółowe omawianie obu kwestyj — poświęciliśmy im dużo miejsca na łamach naszego Biuletynu.

Zaostrzenie stosunków społecznych na niektórych terenach — jak można sądzić — z czasem będzie musiało zwiększyć natężenie pracy orzeczniczej sądów pracy — zarówno z uwagi na większą liczebnie frekwencję procesujących się, jak i wobec zjawienia się nowych problemów, z któremi sądownictwo pracy dotychczas nie miało do czynienia. Wiadomości napływające w szczególności z terenu województw południowych świadczą o podjętych wysiłkach i tendencjach, zmierzających do obalenia pewnych zasad, utrwalonych przez orzecznictwo dotychczasowe. Nie jest naszą tu rzeczą zastanawiać się nad przyczynami tych zjawisk, ani ich przebiegiem — musimy jednak pewne sytuacje — poprostu zanotować.

A więc jeśli chodzi o metody walk społecznych — od kilku lat mamy zjawiska okupowania zakładów pracy. Zjawiska te mają swe oblicze prawne i — socjologiczne. Socjologicznie zgromadzenie większej liczby ludzi w jednym lokalu przez dłuższy przeciąg czasu wytwarza nastrój zbiorowego podniecenia, t. zw. psychozę zbiorowości, w czasie której ustaje oddziaływanie na rozsądki i ujawniają się niestety tylko zbiorowe afekty. Związki zawodowe odnoszą się często do walk okupacyjnych z pewną rezerwą.

Prawnie problem okupacyj zakładów pracy w istocie stoi otworem. Mamy wprawdzie orzecznictwo w sprawie strajku wogóle, jednak orzecznictwo to nie dotyczy strajków okupacyjnych. Masowość okupacyj wykazuje oficjalna statystyka, definitywnego poglądu jednak na nią dotąd nie ma. Wprawdzie Sąd Apelacyjny w Warszawie w jednej z decyzyj wypowiedział się w tej sprawie (III. aKZ 97/35), podkreślając, iż okupacji zakładów „nie można nazwać strajkiem w znaczeniu ustawowem i konstytucyjnem". Jednak przyznać trzeba, że sformułowanie to pozostaje w zawieszeniu i często uznawana jest zasada tolerowania spokojnych okupacyj zakładów pracy, w których pracownicy nie mogą być uważani za ludzi obcych — skoro w danym zakładzie są zatrudnieni.

W walkach społecznych rodzi się też nowe prawo, prawo materjalne, dotyczące stosunków pracy. Należy tu przedewszystkiem wyliczyć ogarnięcie kilku największych miast orzeczeniami nadzwyczajnych komisylj rozjemczych dla przemysłu budowlanego, choć zresztą poza budownictwem orzeczenia te dotyczą częściowo również i przemysłów pokrewnych. Poza Warszawą orzeczenia takie w r. 1936 otrzymały Kraków, Poznań, Łódź i Lwów. Jest to niewątpliwie poważny etap na drodze do uporządkowania stosunków pracy na tych terenach.

Nie brak też usiłowań w innym zakresie. Tak np. nie pozostanie bez skutków, przypuszczalnie o dalszym zasięgu, akcja podejmowana w poszczególnych ośrodkach, zmierzająca do zapewnienia ochrony delegatom pracowniczym w zakładach pracy.

Problemów tych z pewnością zresztą będzie znacznie więcej. Któż jednak potrafi przewidzieć przyszłość? Będziemy zadowoleni, gdy danem nam będzie chociażby zjawiska te zanotować. Tak rozumiemy rolę Biuletynu w IV kadencji ławników sądów pracy.

Poradnia Prawna Zrzeszenia

W dniu 1-szym października b. r. Zrzeszenie, po dłuższej pracy przygotowawczej, uruchomiło w lokalu swoim (ul. Świętokrzyska 17) poradnię prawną, powołaną celem niesienia pomocy wszystkim kategorjom pracowników i robotników, oraz bezrobotnym, którzy, bądź na skutek nienależenia do Związku Zawodowego, bądź ze względu na brak w Związku, do którego należą, fachowego poradnictwa prawniczego, szukają dostępnej im materjalnie i rzetelnej pomocy prawnej.

Poradnia będzie ściśle współpracowała w dziedzinie poradnictwa w sprawach pracy z Inspekcją Pracy, która ze względu na swój urzędowy charakter jest raczej rozjemcą między stronami aniżeli doradcą pracownika, z Sądem Pracy, którego sekretarjat jest codziennie oblegany przez licznych petentów, proszących o informacje prawne, oraz ze Związkami Zawodowemi, których często nie stać na posiadanie własnej adwokackiej poradni prawnej.

W zasadzie udzielanie porad prawnych w Poradni Zrzeszenia jest bezpłatne, jedynie w celu pokrycia kosztów światła, urzędnika i innych kosztów administracyjnych Zrzeszenie postanowiło pobierać 50-groszową opłatę wstępną, oraz za druki podań i pozwów (wraz z ich wypełnieniem) od 10 do 40 gr..

Poradnia jest czynna 3 razy w tygodniu: poniedziałki środy, piątki od godziny 15 do 16.

Porad udzielają prawnicy.

Zrzeszenie sądzi, że uruchomienie poradni będzie z dużym pożytkiem dla zainteresowanych. Uruchomienie to Zrzeszenie uważa za istotny etap na drodze realizacji statutowych i społecznych zadań, jakie ciążą na Zrzeszeniu.

Zarząd Zrzeszenia Przyjaciół Sądów Pracy celem ułatwienia ławnikom Sądów Pracy pełnienia swych funkcyj, rozesłał wszystkim Sądom Pracy w kraju oraz Sądom Okręgowym — jako Odwoławczym — dla użytku ławników, — Kodeks Pracy, opracowany przez adw. J. Blocha.

Uporządkowanie warunków Pracy w przemyśle budowlanym

W związku z zatargami w przemyśle budowlanym w poszczególnych ośrodkach w Polsce czynniki rządowe zdecydowały się w r. 1936 powierzyć rozstrzygnięcie tych zatargów w najważniejszych ośrodkach przemysłowych Nadzwyczajnym Komisjom Rozjemczym. Wydano w szczególności 5 orzeczeń Nadzwyczajnych Komisyj Rozjemczych dla przemysłu budowlanego.

Warszawa otrzymała orzeczenie w dniu 7 kwietnia 1936 r., opublikowane w „Monitorze Polskim" Nr. 102 z dn. 1 maja 1936 r. poz. 188. Orzeczenie to zostało zatwierdzone przez Ministra Opieki Społecznej, poczem rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 maja 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 307) uzyskało moc powszechnie obowiązującą.

W ośrodkach prowincjonalnych wydane zostały orzeczenia Nadzwyczajnych Komisyj Rozjemczych dla Krakowa, Łodzi, Lwowa i woj. poznańskiego.

Orzeczenie krakowskie, wydane w dniu 27 kwietnia 1936 r., zostało zatwierdzone zarządzeniem z dnia 22 maja 1936 r. („Monitor Polski" z dnia 30 maja 1936 r. Nr. 126, poz. 228).

Orzeczenie dla Łodzi, wydane w dniu 8 maja 1936 r., zostało zatwierdzone zarządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 22 maja 1936 r. („Monitor Polski" z dnia 3.VI. 1936 r. Nr. 128, poz. 233).

Orzeczenie dla Lwowa, wydane w dniu 18 maja 1936 r., zostało zatwierdzone zarządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 26 maja 1936 r. („Monitor Polski" z dnia 6.VI. 1936 r. Nr. 131, poz. 238).

Orzeczenie dla woj. poznańskiego z wyjątkiem niektórych powiatów, wydane w dniu 4 maja 1936 r., zostało zatwierdzone zarządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 22 maja 1936 r. („Monitor Polski" z dnia 4. VI. 1936 r. Nr. 125, poz. 235).

W następstwie orzeczeniom tym nadano moc powszechnie obowiązującą dla wszystkich robót publicznych na odpowiednich obszarach.

Pod względem materjalnym orzeczenia przyznają w porównaniu do roku ubiegłego pewne podwyżki, znacznie ważniejszą jednak jest rola porządkująca tych orzeczeń, gdyż zapewniają one powszechność norm w sprawie warunków pracy na robotach budowlanych.

Pod względem zasięgu zawodowego orzeczenia dotyczą zawodów najściślej z budownictwem związanych. Jednak niektóre z nich obejmują pewne zawody, które dawniej posiadały odrębne umowy zbiorowe, tak. np. zostali objęci orzeczeniami posadzkarze, zduni, częściowo stolarze na robotach budowlanych, malarze, kamieniarze i t. d.

Pod względem zasięgu terytorjalnego orzeczenia obejmują miasta wraz z najbliższą okolicą.

Zaznaczyć należy, iż pominięcie orzeczeniami Pomorza spowodowane zostało okolicznością, że na obszarze tym obowiązuje ustawodawstwo, przewidujące istnienie stałych komisyj pojednawczo - rozjemczych, wobec czego powołanie nadzwyczajnej komisji rozjemcej było na tym obszarze niepotrzebne.

„Co ławnik Sądu Pracy wiedzieć powinien"

Informator dla ławników i organizacyj zawodowych

Został rozesłany Związkom Zawodowym, Centralom, oraz poszczególnym ławnikom — pracownikom Sądów Pracy w całej Polsce wydany nakładem Zrzeszenia Przyjaciół Sądów Pracy, podręczny informator, którego zadaniem jest, ułatwienie pracy ławników przez zebranie przepisów prawnych, dotyczących ich działalności, jednocześnie zaś wskazanie organizacjom zawodowym znaczenia doboru odpowiednich kandydatów na ławników i ich należytego fachowego przygotowania.

Znaczenie informatora Zrzeszenia jest tem większe, że w r. b. odbywa się w całej Polsce powołanie ławników do nowej trzyletniej kadencji, wobec czego dobór osobowy powołanych ławnikó zaciąży poważnie na przeciąg najbliższych kilku lat nad sprawnością i powagą sądownictwa pracy.

Informator Zrzeszenia ,ze względu na jego znaczenie społeczne, został rozesłany bezpłatnie.

Zrzeszenie Przyjaciół Sądów Pracy

W dniu 21 kwietnia r. b. odbyło się Walne Zebranie członków Zrzeszenia Przyjaciół Sądów Pracy.

Po przyjęciu sprawozdania i udzieleniu absolutorjum ustępującemu Zarządowi, wywiązała się dyskusja w sprawie najbliższych prac Zrzeszenia. Stwierdzono, iż niedostateczna znajomość ustaw socjalnych u ławników czyni koniecznem zorganizowanie specjalnych kursów, celem przygotowania przyszłych kadr ławników w Sądach Pracy z grupy pracowniczej na nową kadencję.

Podkreślono również konieczność zorganizowania bezpłatnej poradni prawnej przy Zrzeszeniu dla członków Związków, oraz osób niezrzeszonych; pomocy prawnej i porad udzielaliby adwokaci. Uznano za niezbędne rozciągnięcie działalności na miasta prowincjonalne.

W wynik uwyborów powołany został nowy Zarząd, który ukonstytuował się następująco:

Prezes — kol. Kotoński Stanisław — ławnik — Związek Bankowców,

v.-prezes — p. Waliniewska Lucyna — Podinspektor Pracy,

skarbnik — kol. Kapusta Jan — ławnik — Związek Metalowców,

sekretarz — kol. Krotenberg Stanisław — ławnik — Związek Agent. i Wojażerów,

redaktor „Biuletynu“ — kol. Tarnopolski Józef — ławnik — radca prawny Warsz. Rady Zw. Zaw.,

członkowie Zarządu: p. Wengierow Jerzy — radca Min. Op. Społ.,

kol. Hochberg Leon — ławnik — adwokat — Związek Bankowców,

Zastępcy członków Zarządu:

kol. Sieczko Walenty — ławnik — radca prawny Zjedn. Zaw. Polsk. i sekr. Ekspozytury Wydziału Rady Z. Z. P. w Warszawie,

kol. Gębski Juljan — ławnik — Związek Bankowców,

kol. Borowy Jan — ławnik — Związek Piekarzy.

Siedziba Zrzeszenia mieści się w Warszawie przy ul. Świętokrzyskiej Nr. 17 m. 9, w lokalu Związku Bankowców.

Kursy dla ławników Sądów Pracy

Zarząd Zrzeszenia Przyjaciół Sądów Pracy pragnąc przyczynić się do pogłębienia wiadomości ławników Sądów Pracy, organizuje cykl wykładów z dziedziny prawa pracy.

Wykłady obejmą następujące przedmioty:

1) Istota i zadania Sądów Pracy;
2) Ustrój Sądów Pracy;
3) Prawa i obowiązki ławników Sądów Pracy;
4) Proces cywilny przed Sądem Pracy;
5) Umowa o pracę robotników;
6) Umowa o pracę pracowników umysłowych;
7) Ustawodawstwo o czasie pracy;
8) Spory na tle ubezpieczeń społecznych;
9) Spory dozorców domowych i służby domowej;
10) Spory dotyczące mieszkań służbowych;
11) Zatargi zbiorowe w świetle prawa pracy;
12) Prawa pracownicze w Kodeksie Zobowiązań.

Wykłady prowadzić będzie szereg prawników — znawców przedmiotu.

Kursy rozpoczną się w najbliższym czasie — dnie i godziny oraz miejsce wykładów zostaną podane za pośrednictwem prasy.

Zapisy przyjmują Sekretarjat Zrzeszenia Przyjaciół Sędziów Pracy w Warszawie, S-to Krzyska 17 — w poniedziałki, środy i piątki; godz. 18—20-ta.

Zebranie informacyjne

przedstawicieli organizacji zawodowych odbędzie się 14.X b. r., godz. 19-ta, w lokalu Zw. Zaw. Prac. Bankowych, S-to Krzyska 17; w celu przedyskutowania programu i spraw organizacyjnych kursów dla ławników Sądów Pracy (osobne zawiadomienia o zebraniu rozsyłane nie będą).

Zrzeszenie Przyjaciół Sądów Pracy na Zjeździe okręgowych inspektorów pracy

W dn. 3 i 4 czerwca r. b. w Ministerstwie Opieki Społecznej toczyły się obrady zjazdu okręgowych inspektorów pracy. Zjazd był przeważnie poświęcony sprawom rozjemstwa oraz sprawom organizacyjnym. W drugim dniu zjazdu zebrani pp. inspektorzy pracy zostali poinformowani o uaktywnieniu działalności Zrzeszenia Przyjaciół Sądów Pracy, o jego celach i zadaniach, oraz o zamiarze przeniesienia działalności Zrzeszenia na prowincję, przyczem zaapelowano do pp. Inspektorów o poparcie wysiłków Zrzeszenia i wzięcie udziału w pracach oddziałów prowincjonalnych. W związku z temi informacjami przewodniczący tej części Zjazdu, p. inż. Henryk Zagrodzki, Zastępca Głównego Inspektora Pracy, podkreślił pożyteczność działalności Zrzeszenia z punktu widzenia zadań Inspekcji Pracy, w szczególności jeżeli Zrzeszenie z czasem uruchomi sieć poradni w sprawach pracy, szczególnie brakujących na prowincji.

WYDAWCA: ZRZESZENIE PRZYJACIÓŁ SĄDÓW PRACY W WARSZAWIE. S-to KRZYSKA 17 m. 9. TELEFON 255-56
RĘKOPISÓW REDAKCJA NIE ZWRACA. Redaktor: **J. TARNOPOLSKI**
Warunki prenumeraty: Rocznie w Warszawie — 5 zł. Rocznie na prowincji — 6 zł. Cena numeru pojedyńczego — 50 gr.
Odbito w druk. Sp. Nakł.-Wyd. „Robotnik“, Warszawa, Warecka 7.